

KULTUR- OG KIRKEDEPARTEMENTET

Tale

Tale ved/til: Statsråd Trond Giskes tale ved utdelingen av KKD's priser for barne- og ungdomsbøker utgitt i 2008
Sted: Nasjonalbibliotekets store auditorium
Dato: 20. mars 2009 kl 12.30

Kjære forfattere, oversettere, tegnere, illustratører og andre bokfolk,

Dikteren Friedrich von Schiller sa en gang: ”Mennesket leker kun når det i ordets fulle betydning er menneske, og kun når det leker, er det helt og fullt menneske. [...] Denne setning vil, det lover jeg Dem, bære hele den estetiske kunsts bygning, og den enda vanskeligere livskunst med.”

Da vi skulle legge fram Stortingsmeldingen om film, Veiviseren i 2007 ble jeg intervjuet av en svensk avis. De var opptatt av at Sverige var et større filmland enn Norge, og lurte på hvilken kunstart jeg mente at Norge var store, ja kanskje større enn Sverige i. Da svarte jeg at Norge er størst på litteratur. Vi har nobelprisvinnere, og flere forfattere som er kjent over hele verden. Norges stolte tradisjoner på dette feltet har gjort at vi får veldig gode barnebøker i Norge – noe som gir oss nettopp leken estetikk.

Barnebøkene som skrives i Norge de kan være stor kunst, og de er ofte i tett kontakt med livet, med samfunnsutviklingen og medievirkeligheten.

Og det skrives MANGE barne- og ungdomsbøker i Norge. 2008 bød ikke på mindre enn 1000 nye titler! Noen spør om det kanskje utgis for mange bøker for denne gruppa – vi rekker jo ikke over alt! Jeg vil heller si tvert i mot – jo flere bøker og jo større mangfold, jo bedre! Dessuten har vi i Norge en stor mengde mennesker som hjelper barn og unge å finne fram i jungelen. Jeg tenker både på barnebibliotekarer og lærere, og de som underviser i barnelitteratur for barn, for ungdom, og for voksne. Hver av disse aldersgruppene fordrer sine

egne formidlingsmetoder, derfor har vi etter hvert fått et helt nettverk av spesialiserte formidlere, *Leser søker bok* arbeider for at ulike former for lesesvake får god og relevant litteratur uansett leseferdighet. *Norsk barnebokinstitutt* henvender seg til forskere så vel som lærere og bibliotekarer, *Foreningen !les* henvender seg til skoleungdommen direkte, og *Ønskebok* er et veldig godt tilbud på nett. Ikke minst gjør bibliotekene i Norge en formidabel jobb – der gjør bibliotekarene et kunststykke ved å finne den riktige boka til hvert barn, barn som kommer fra ulike miljøer og har ulik leseferdighet.

Bransjen blir stadig mer profesjonell, nå har vi fått to barnelitterære doktorer, og på Høgskolen i Bergen er de i ferd med å utvikle et Masterstudium i barnelitteratur. Ikke minst har Norge har fått sin første barnelitterære forfatterutdanning på Norsk barnebokinstitutt.

Wergeland skrev en bønn for å peke på menneskets plass i universet. I dag ville han kanskje formulert seg i en annen form og ved å peke på helt andre ting. Mellom oss og Wergeland ligger industrialisering, urbanisering, kolonialisme, krig, modernisme, postmodernisme og postkolonialisme. En ny hverdag, et flerkulturelt samfunn, ny teknologi setter forfatterne på store prøver, når de skal treffe barns virkelighet og selvforståelse. Men det gjør også at det blir enda mer spennende å jobbe med barn. Og til glede for barna samarbeides det nå aktivt på tvers av kunstartene, for eksempel mellom teaterfolk og bokfolk. Det skrives og tegnes ikke bare flere bøker og tegneserier, men arbeides også aktivt for å utvikle nye barneforestillinger, barnefilmer og nettilbud for barn basert på figurer og historier hentet fra bøkene. Det gjør barneboka enda viktigere enn før.

Kravet om at barne- og ungdomslitteraturen skal forstå sin egen tid, fører også til at den kan være kontroversiell. Spørsmålet er om barn skal konfronteres med de store problemene i livet gjennom kunsten, eller om litteraturen kan skjerme seg mot det forferdelige som finnes der ute i virkeligheten, utenfor bokpermene og forestillingen. God kunst beskytter ikke, den byr på opplevelser og erfaring som beriker, men som også kan utfordre, bekymre og sjokkere. Tåler barn det? Det kommer an på kvaliteten. Derfor skal vi nå takke barnelitteraturens fremste utøvere i dag. De som skaper kunst for barn og ungdom gjennom ord og bilder. Ett kjennetegn på god barnelitteratur er at den forløser barnesinnet. Når en forfatter lykkes, åpnes det opp for en kunstnerisk opplevelse for enhver. Barn trenger kunst, derfor priser Kultur- og kirkedepartementet årets beste barne- og ungdomsbok-utøvere.

Dette har vi gjort årlig helt siden 1948. Det startet med litteraturprisen, så kom alle de andre genrene etter i tur og orden. I dag priser vi mangfoldet og bredden i denne viktige kunstformen.

Derfor er jeg glad for at jeg nå kan presentere de nominerte til årets priser:

For bokåret 2008 er 23 forfattere, oversettere, illustratører og tegneserieskapere nominert for til sammen 21 titler innenfor syv kategorier. Juryen har fordelt prisene slik:

LITTERATURPRISEN

De nominerte er:

Tor Fretheim for *Ingen ild tenner stjernene*, Cappelen Damm

Sverre Henmo for *Natt på Frognerbadet*, Gyldendal

Bjørn Sortland for *Alle har eit sultent hjerte*, Aschehoug

Litteraturprisen for 2008, som er på 50 000 kroner, går til Sverre Henmo for *Natt på Frognerbadet*

BILDEBOKPRISEN

Prisen deles mellom forfatter og illustratør.

De nominerte er:

Stian Hole for *Garmanns gate*, Cappelen Damm

Stein Erik Lunde og Øyvind Torseter for *Eg kan ikkje sove no*, Det Norske Samlaget

Markus Midré og Flu Hartberg for *Muren*, Cappelen Damm

Bildebokprisen 2008, som er 60 000 kroner, deles mellom Stein Erik Lunde og Øyvind Torseter for *Eg kan ikkje sove no*.

FAGBOKPRISEN

De nominerte er:

Jon Ewo for *Hjertet som ingen kunne brenne. En reise til Jeanne d'Arc*,

Omnipax

Ivo de Figueiredo for *Støv: En bok om Henrik Wergeland*, Aschehoug

Bjørn Ousland for *Nordover: med Nansen mot Nordpolen: første Fram-ferd*, Cappelen Damm

Fagbokprisen 2008, som er på 50 000 kroner, går til Ivo de Figueiredo for *Støv: En bok om Henrik Wergeland*

DEBUTANTPRISEN

De nominerte er:

Elen Fossheim Betanzo for *Å skrive kjærlighetsbrev*, Gyldendal

Silje Elisabeth Fretheim for *Tilfeldigvis: Arial Footlights forhistorie*, Gyldendal

Kari Stai for *Jakob og Neikob*, Det Norske Samlaget

Debutantprisen 2008, som er på 30 000 kroner, går til Kari Stai for *Jakob og Neikob*

ILLUSTRASJONSPRISEN

De nominerte er:

Olve Askim for illustrasjonene til *Mare 1: Circus, Mare 2: Nøkkelen* og *Mare 3: Apokalypsen* av Ruben Eliassen, Gyldendal

Thore Hansen for illustrasjonene til Linde Hagerup: *Verdens største gorilla: og andre rim*.

Cappelen Damm

Jill Moursund for illustrasjonene til Helene Uri: *Mamma morgenheks*. Cappelen Damm

Illustrasjonsprisen 2008, som er på 30 000 kroner, går til Thore Hansen for illustrasjonene til Linde Hagerup: *Verdens største gorilla: og andre rim*.

OVERSETTERPRISEN

De nominerte er:

Ute Neumann for oversettelse av Cornelia Funke: *Blekkverden*-trilogien
(*Blekkhjerte, Blekkblod og Blekkdød*). Cappelen Damm

Thomas Lundbo for oversettelse av Faïza Guène: *Kiffe kiffe i morgen*

Minuskel Forlag

Ragnar Hovland for oversettelse av Ulrich Hub: *Ved Arken klokka åtte*

Mangschou forlag

Oversetterprisen 2008, som er på 30 000 kroner, går til Thomas Lundbo for oversettelse av
Faïza Guène: *Kiffe kiffe i morgen*

TEGNESERIEPRISEN

De nominerte er:

Martin Ernsten for *Ugler 2*, Jippi Forlag

Sigbjørn Lilleeng for *Nebelgrad Blues 4 – Eksossolo*, Jippi Forlag

Tor Ærlig for *90's love song*, Egmont Serieforlaget

Tegneserieprisen 2008, som er på 30 000 kroner, går til Sigbjørn Lilleeng for *Nebelgrad
Blues 4 – Eksossolo*

Mine hjerteligste gratulasjoner til dere alle, og til så mange som mulig av dere: Velkommen
tilbake med nye barne- og ungdomsbokprosjekter.